

TEKSTI: TERHI KOUVO  
KUVAT: PALKITTUJEN ARKISTOT & TERHI KOUVO

## ..... VUODEN TIEDEARTIKKELI .....

# Palkittu tiedeartikkeli koukuttaa pohtimaan monilajista yhteiselo



Ympäristötutkija **Minna Santaon** luova ja tuore tutkimus käsittelee  
ampiaisten valepesien virkkaamista monilajisena tunnusteluna.

”KÄSILLÄ TEKEMINEN saa mielikuvituksen liikkeelle”, vuoden 2021 tiedeartikkelin kirjoittaja sanoo.

Ekokriisien aikakaudella ihmisen paikka maailmassa on mietittävä uusiksi, lajiksi lajien joukossa.

Mielikuvitusta tarvitaan, jotta on mahdollista kuvitella maailma, jossa lajit voivat elää sovussa rinnakkain.

Minna Santaon mukaan käsityötä tekemällä voidaan synnyttää monilajista ymmärrystä ihmisten ja muiden eliöiden suhteesta osana ekologista sivistystä. Tätä ajatusta hän purkaa palkitussa tutkimuksessaan.



Minna Santaon

### VALEPESÄ ON PARADOKSI

Ampiaisten pesintää pyritään rajoittamaan valepesillä, jotta ne pysyisivät poissa ihmisten läheisyydestä. Samalla rajoittaminen on huolenpitoa ampiaisista, sopivasta etäisyydestä huolehtimista.

Käsityölehdet ja neuvontajärjestöt, kuten Martat, ovat jakaneet pesien virkkausohjeita niin runsaasti, että on ryhdytty puhumaan suorastaan ilmiöstä. Santaonjasta ilmiö on paradoksi.

”Valepesät sekä ylläpitävät että haastavat jakoa meidän ja niiden tiloihin, mutta yhtä kaikki valepesien virkkauksessa tunnustetaan ampiaisten kanssa jaettu

maailma”, hän toteaa palkitussa vertaisarvioidussa tutkimuksessaan.

### INNOVATIIVINEN LÄHESTYMISTAPA

Vuoden tiedeartikkelin valinnan tekee *Aikuiskasvatuksen* toimituskunta. Se kiittää Santaonjasta tutkimusta teoreettisesti ja metodologisesti kunnianhimoiseksi ja tuoreeksi avaukseksi.

Tiedeartikkeli kuvastaa julkaisun monitieteistä otetta. Se yhdistää käsityön tutkimuksen ihmis-



Valepesien virkkauksesta puhutaan ilmiönä.

tieteelliseen ympäristötutkimukseen ja ekologiseen sivistykseen.

”Monipuolista etnografisesti ja autoetnografisesti tuotettua aineistoa tarkastellaan lukijan kannalta konkreettisesti mutta samalla kiinnostavia ulottuvuuksia ilmiöön avaavan teoreettisen luennan kautta”, tutkimuksen ja tiedejulkaisemisen asiantuntijoista koostuva toimituskunta toteaa.

#### AMPIAISEN NÄKÖKULMA MAAILMAAN

Tutkimuksellaan Minna Santaoja toivoo lisäävänsä ymmärrystä siitä, että ekologisessa kriisissä on opeteltava tulemaan toimeen sellaistenkin olioiden kanssa, jotka koemme kiusallisiksi.

”Haluan samalla tuoda keskusteluun sen, miten käsityö voi toimia uudenlaisen monilajisen ymmärryksen synnyttäjänä: sen arvo on muussakin kuin valmiissa tuotteessa”, Turun yliopiston tulevaisuuden tutkimuskeskuksessa työskentelevä tutkija perustelee.

Tutkimusta tehdessään Santaoja havahtui siihen, kuinka konkreettisesti käsityön materiaalisuus sai luovan monilajisen mielikuvituksen liikkeelle. Se taas saattaa auttaa kehittämään vastuullisuutta monilajista maailmaa kohtaan.

”Virkkauslangan tuntu ja tuoksu, käsityön äärelle pysähtyminen ja ampiaispesän ajattelu käsin muotoillen auttoivat minua eläytymään ampiaisen näkö-

### Raadin perustelut

Tiedeartikkeli on teoreettisesti ja metodologisesti kunnianhimoinen ja tuore avaus aikuiskasvatuksen tutkimuksen kentällä. Se on innostavaa luettavaa ja avartaa lukijan ymmärrystä ampiaisen valepesien virkkauksen moninaisistaktyköksistä ja seurauksista monilajiselle yhteisölle.

Monipuolista etnografisesti ja autoetnografisesti tuotettua aineistoa tarkastellaan lukijan kannalta konkreettisesti. Teoreettisella luennalla avataan ilmiöön kiinnostavia ulottuvuuksia.

Tiedeartikkeli osallistuu tulevaisuuden monitieteiseen aikuiskasvatustutkimukseen. Tekijä ylittää reippaasti tieteen konventioita, tarkastelee ilmiötä innovatiivisesti ja sitoo epätavallisen aiheen aikuiskasvatustutkimukseen.

Artikkeli yhdistää oivallisella tavalla käsityön tutkimuksen, suhteen luontoon ja ekologisen sivistyksen. Tekijä tuo esille informatiivisesti ja mielenkiintoisesti, miten käsityöllä voidaan avata tilaa ihmiskeksyyttä avarammalle monilajiselle tietämiselle. Lukija pakotetaan arvioimaan omia ennakkokäsityksiään monilajisesta rinnakkaiselosta

kulmaan. Tieteessä painotetaan käsitteellistä ajattelua, mutta autoetnografinen työskentelyni palautti mieleen sanan käsite etymologian: käsittäminen on käsin tekemistä.”

#### Lisää aiheesta

Minna Santaoja: Ampiaisten valepesien virkkaus monilajisen yhteiselon tunnusteluna. *Aikuiskasvatus*, 41(2), 127–139. <https://doi.org/10.33336/aik.109322>

## OPISKELIJAN TUNNUSTUSPALKINNOT



### Opiskelijan äänen vahvistaja

SHARON LAINE o on aktiivisuudellaan tuonut esiin ja vahvistanut aikuiskasvatustieteen opiskelijoiden ääntä muun muassa pitämällä kutsusta esitelmän Kasvatustieteen päivillä, osallistumalla yleisen ja aikuiskasvatustieteen opintosuunnan kehittämiseen ja tulevaisuuden rakentamiseen opinahjossaan Helsingin yliopistossa sekä fasilitoimalla työelämän ja opiskelijoiden vuorovaikutusta.



### Laadukkaan gradun tekijä

KATJA KÖYKÄN aikuiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma arvioitiin erinomaiseksi Jyväskylän yliopistossa. Tutkimus käsittelee esihenkilöiden tarinoita ammatillisen osaamisen johtamisessa hajautetuissa kansalaisjärjestöorganisaatioissa. Se tuo uusia näkökulmia osaamisen johtamiseen kuvaamalla erityisesti intuition merkitystä esihenkilötyön arjessa ja tarkastelemalla, kuinka itseohjautuvia työntekijöitä moninaisissa verkostoissa voidaan johtaa.

Kuvat: Sharon Laine & Janne Ylitalo

Tunnustukset myönnettiin Aikuiskasvatuksen tutkimusseuran (ATS) vuosikokouksessa helmikuussa.